

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การกำหนดเขตพื้นที่โซนนิ่ง (Zoning) รอบสถานศึกษา โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 22/2558 (2558) และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558 (2558) ถือเป็นมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในสถานศึกษา ด้วยการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของจุดขายต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา โดยการเข้มงวดให้จุดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ตั้งมาก่อนให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และควบคุมไม่ให้มีจุดขายฯ ใหม่เกิดขึ้น

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามึนักเรียนนักศึกษาในเขตเมืองเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 70.7 (ธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ, 2561) ส่วนในเขตชนบทพบว่าเยาวชนที่สัมผัสเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ ร้อยละ 51.7 (ทิพย์รัตน์ ธรรมกุล และคณะ, 2557) ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2554 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) ช่วงก่อนการมีมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษามีการศึกษาเรื่องการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2556 พบว่าร้านขายของชำหรือร้านขายเหล้าในหมู่บ้านมีการขายให้กับคนทั่วไปหรือนักศึกษาที่อายุยังไม่ถึง 20 ปี ซึ่งร้อยละ 45.3 สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตลอดเวลา และร้อยละ 55.8 ไม่เคยถูกถามอายุจากผู้ขายเมื่อต้องการซื้อ (Potjanamart, 2014; นพพล วิทย์วรพงศ์, 2559) ผู้มีอายุไม่เกิน 20 ปี มีการรับรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่าคนวัยทำงาน (ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2556) นั้นหมายถึงเยาวชนและผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสที่จะไม่ปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายเรื่องการควบคุมการเข้าถึงในกลุ่มเยาวชนและควบคุมระยะเวลาการขายฯ เป็นจำนวนมาก

ภายหลังมีมาตรการจัดโซนนิ่งการขายแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาที่เริ่มขึ้นในปี 2558 ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 22/2558 (2558) ทางผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลในมาตรการดังกล่าวในปี 2561 พบว่าในเขตเมือง พบว่านักเรียนนักศึกษาทั้งของมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา และโรงเรียนมีการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ร้อยละ 59.0 ซึ่งปัจจัยด้านอายุของนักเรียนนักศึกษา ทิศนคติและการเคยได้ยินมาตรการควบคุมเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ของสถานศึกษาของนักเรียนนักศึกษามีผลต่อการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา บริเวณรอบสถานศึกษา นอกจากนี้การทดลองซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งร้านประเภทนั่งดื่มและร้าน ประเภทไม่มีที่นั่งดื่มโดยอาสาสมัครซื้อที่ดูคล้ายเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี สามารถทดลองซื้อสำเร็จร้อยละ 99.1 ผู้ขายไม่มีการสอบถามอายุผู้ซื้อ ร้อยละ 78.0 และการทดลองซื้อในช่วงเวลาห้ามขายตามกฎหมาย กำหนด พบความสำเร็จในการทดลองซื้อ ร้อยละ 71.6 ซึ่งเป็นอัตราที่ลดลงจากการสำรวจที่ผ่านๆ มาก่อนการมีมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่ง โดยนักเรียนนักศึกษาเห็นด้วยระดับมากในเรื่องการประกาศให้ มหาวิทยาลัยและอาชีวศึกษาเป็นเขตปลอดแอลกอฮอล์ การห้ามมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยและการห้ามมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียน นักศึกษา ที่เคยได้ยื่นมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสถานศึกษา มีร้อยละ 59.0 (ธีระวุธ ธรรมกุล และคณะ, 2561) ซึ่งหากมีการติดตามประเมินผลต่อเนื่องและขยายการประเมินในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย จะทำให้ทราบถึงแนวโน้มและปัญหาหาอุปสรรค เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนามาตรการของ ประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการ มีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่และการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานศึกษา (2560) ซึ่งเป็นมาตรการที่หนุนเสริมการมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่ง รอบสถานศึกษาและการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนนักศึกษาของประเทศไทยมากขึ้นนั้น ปัจจุบันยังขาดข้อมูลที่จะใช้กำกับติดตามและประเมินผลมาตรการมีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบ สารสนเทศด้วยรายงานระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา หรือ Care And Trace Addiction in School System (CATAS System) ยังมีข้อจำกัดเรื่องความครอบคลุมของสถานศึกษาที่ เข้าไปรายงานผลการสำรวจ รวมถึงประเด็นเรื่องคุณภาพข้อมูลและการดึงมาใช้ประโยชน์ในเชิงการบริหาร จัดการตามหลักระบาดวิทยา จึงส่งผลให้การนำข้อมูลในรายงานดังกล่าวมาเปรียบเทียบ/ชี้เป้าหมายการ จัดสรรทรัพยากรและกำหนดกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาคาดสารเสพติดของเยาวชน เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก (รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาดสารเสพติดและการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในสถานศึกษา ครั้งที่ 1/2561 วันที่ 11 กันยายน 2561)

การทำวิจัยสำรวจข้อมูลระดับประเทศด้วยเทคโนโลยีแบบสำรวจออนไลน์จะสามารถเข้าถึงข้อมูล จากนักเรียนทั่วประเทศได้โดยง่าย โดยยังรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและช่วยลดความ บิดเบือนคำตอบที่อาจเกิดจากตอบคำถามตามกรอบศีลธรรมและค่านิยมของสังคม (Rhodes, Bowie & Hergenrather, 2003; Cantrell & Lupinacci, 2007) จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในกลุ่มนี้ และยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมด้วยเทคโนโลยีฯ มาเทียบเคียงกับข้อมูลใน CATAS System เพื่อตรวจสอบและพัฒนาระบบสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้นได้ระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการวิจัยจะได้ข้อมูลมาช่วยในการวางแผนจัดสรรทรัพยากร กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนามาตรการการป้องกันและแก้ปัญหาการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของนักเรียน นักศึกษาในประเทศไทย อีกทั้งหากมีการติดตามกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่สำรวจในระยะยาวต่อไปได้นั้นจะทำให้ทราบการเปลี่ยนแปลง/แนวโน้มด้านพฤติกรรมและผลกระทบของมาตรการควบคุมเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในเยาวชนได้ ในระยะเริ่มต้นนี้ทีมวิจัยทำสำรวจข้อมูลนักเรียนในสถานศึกษาทั้งสังกัดของรัฐและเอกชน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา ด้วยแบบสำรวจออนไลน์ภายใต้โครงการวิจัย “การสำรวจการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาของนักเรียนในประเทศไทย”

ทั้งนี้เป็นการต่อยอดการวิจัยเรื่อง สถานการณ์การจำหน่ายและการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ที่ศึกษาในเขตเมืองและการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของนักเรียนและนักศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายของจุดขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาพื้นที่ชานเมืองและชนบทที่ผู้วิจัยและคณะได้ศึกษานำร่องในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ปี 2561 ซึ่งหากมีการขยายผลต่อยอดการสำรวจให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ที่มีบริบทที่แตกต่างกัน รวมทั้งแต่ละจังหวัดอาจมีแนวทางการจัดโซนนิ่งที่แตกต่างกันออกไป การสำรวจหลากหลายพื้นที่จะช่วยทำให้เห็นภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการกำกับติดตามให้ร้านขายเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างชัดเจนขึ้นด้วย และข้อมูลที่สำรวจนักเรียนนักศึกษาในหลายพื้นที่จะเป็นฐานข้อมูลการสำรวจระดับประเทศและติดตามกลุ่มตัวอย่างไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ที่มีทั้งการสำรวจตัวแปรพฤติกรรม การเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์ของนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ ที่ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น ทักษะคติ การยอมรับต่อมาตรการทางกฎหมาย ความเชื่อมั่นต่อมาตรการกฎหมาย การรับรู้เรื่องมาตรการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นจะไปสู่การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของเยาวชนได้ชัดเจนขึ้นได้ต่อไป ทั้งหมดนี้จะช่วยทำให้ภาคส่วนต่างๆ สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปพัฒนามาตรการ ประเมินแนวโน้ม และชี้เป้าหมายการทำงานจากการสำรวจข้อมูลเป็นรายจังหวัดซึ่งเป็นสิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการเร่งด่วน อันจะทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์และจัดสรรทรัพยากรด้านการป้องกันและแก้ปัญหาเรื่องการเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยได้เหมาะสมและอย่างยั่งยืนต่อไป

นอกจากนั้นโครงการวิจัยนี้ถือเป็นการพัฒนาแบบสหสาขา ทั้งทีมวิจัยและศาสตร์การวิจัยที่รวมด้านพฤติกรรมสุขภาพ/สาธารณสุขและด้านสังคมศาสตร์/ปัญหาด้านสังคมในกลุ่มเยาวชนหรือนักเรียน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มผู้ที่บรรลุนิติภาวะทั้งความเสี่ยงที่จะลองตีพิมพ์เป็นนักตีพิมพ์หน้าใหม่หรือมีโอกาสตีพิมพ์จากสิ่งแวดล้อมต่างๆที่อาจจะเอื้อต่อการเข้าถึงและยากที่จะควบคุมซึ่งจะนำไปสู่ผลกระทบที่

รุนแรงตามมาหลายด้าน รวมทั้งด้านการศึกษาที่กลุ่มเป้าหมายหลักของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม ประเทศชาติคือเยาวชนที่จะก้าวไปเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศในอนาคต สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1: เร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสนองตอบต่อประเด็นเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา ประเทศ และภารกิจของหน่วยงาน โดยรัฐลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในกลยุทธ์ที่ 4: ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาแบบสหสาขาให้สามารถได้รับการจัดสรรงบประมาณการวิจัยอย่างต่อเนื่องระยะยาว เพื่อให้ได้นวัตกรรม ที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม และ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 7: พัฒนาความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยในประเทศและระหว่างประเทศ ในกลยุทธ์ที่ 2: ส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างเครือข่ายวิจัย ทุกภาคส่วนและทุกระดับในรูปแบบหุ้นส่วนความร่วมมือ (Collaborative Partnership)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษากระบวนการและผลลัพธ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาสังคม ในการกำกับให้จุดจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยเรื่องเพศ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้/เงินที่ได้มาเรียนหนังสือต่อเดือน การเข้ารับบริการสุขภาพในสถานพยาบาล สถานบริการสุขภาพที่เข้ารับบริการ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร กิจกรรมทางกาย การพักผ่อน การเสพสิ่งเสพติด ความเครียด ความรู้การรับรู้มาตรการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ทศนคติต่อกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ การยอมรับต่อกฎหมายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์และมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย มีผลต่อการซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาวิจัยกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ทั้งสังกัดรัฐและเอกชน ทุกจังหวัดในประเทศไทย ในปี 2563 จำนวน 7,547 คน โดยมุ่งเน้นการศึกษาด้านพฤติกรรมการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 และศึกษาวิจัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาสังคมที่รับผิดชอบเรื่องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการบังคับใช้พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 ใน 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง จำนวนรวมทั้งสิ้น 37 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ/เจ้าหน้าที่สรรพสามิต/เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/บุคลากรภาคประชาสังคมจากเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ในที่นี้ให้รวมถึงผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานของทางสถาบันการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานตามมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา ในการกำกับให้จุดจำหน่ายฯ ปฏิบัติตามมาตรการ ตั้งแต่เริ่มต้นมีมาตรการ (ปี 2558) จนถึงปัจจุบัน(ปี 2563) พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรคและผลลัพธ์การดำเนินงาน ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

5. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1) รอบสถานศึกษา หมายถึง บริเวณติด/ใกล้เคียงสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาซึ่งมีการควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามการกำหนดเขตโซนนิ่งของแต่ละจังหวัด ในที่นี้ให้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานภายในของแต่ละจังหวัดเป็นผู้กำหนดขอบเขตพื้นที่

2) การกำหนดเขตโซนนิ่ง หมายถึง การห้ามมิให้มีสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาหรือหอพักบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาในที่นี้ให้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานภายในของแต่ละจังหวัดเป็นผู้กำหนดขอบเขตพื้นที่ตามคำนิยามของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 ที่กำหนดให้ “บริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา” คือบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานศึกษาและบริเวณถัดออกไป โดยบริเวณถัดออกไปดังกล่าวต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

(1) บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่เด็ก เยาวชน นักศึกษา สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายเมื่อพิจารณาจากระยะห่างจากสถานศึกษา

(2) บริเวณดังกล่าวเป็นสถานที่ที่มีลักษณะที่ไม่เหมาะสมต่อเด็ก เยาวชน นักศึกษา

(3) บริเวณดังกล่าวมีสถานที่ที่มีลักษณะอาจเป็นแหล่งมั่วสุมหรือเป็นแหล่งมอมเมาเด็ก เยาวชน นักศึกษา

(4) บริเวณดังกล่าวพึงเห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญต่อเด็ก เยาวชน นักศึกษาในสถานศึกษา (คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/ 2558, 2558; ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบสถานศึกษา พ.ศ. 2558, 2558)

3) การรับรู้ หมายถึง ความถี่ในการเคยพบเห็นหรือการได้ยิน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเรื่อง การห้ามขายเครื่องดื่มฯ ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ การห้ามขายเครื่องดื่มฯในวันสำคัญทางศาสนา การห้ามขายเครื่องดื่มฯในเวลาห้ามขาย การห้ามผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปิดดื่มฯ/นั่งดื่มฯหน้าร้านขายแบบไม่มีที่นั่งดื่ม (off premise) การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะของทางราชการ การห้ามขายเครื่องดื่มฯ รอบบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา (การกำหนดเขตโซนนิ่ง “โซนนิ่ง”) และหอพัก การห้ามขายเครื่องดื่มฯ ด้วยวิธีการลด แลก แจก แถม และการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ประกาศหรือประชาสัมพันธ์จากผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ในเรื่องนโยบายและมาตรการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4) ทศนคติ หมายถึง ทศนคติต่อการมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และมาตรการโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ในเรื่องกฎหมายฯและมาตรการฯสามารถช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนไม่ให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย ประโยชน์ของมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่ง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รอบสถานศึกษา กฎหมายสามารถช่วยคุ้มครองสุขภาพของประชาชน และสามารถช่วยลดปัญหาและผลกระทบทางสังคม รวมถึงช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเรื่องการคบเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญ ความไม่สบายใจ การอยากลอง ความเครียด การมีตัวอย่างผู้ใหญ่ที่ดื่ม การไม่กล้าปฏิเสธ การไม่มีกิจกรรมเวลาว่างที่เป็นประโยชน์และค่านิยมในการแสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่ทำให้ต้องการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

5) ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา หมายถึง ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเรื่องเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย มีความรู้เรื่องกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นอย่างดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เป็นผู้กระทำผิดกฎหมายเสียเอง สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างทันทั่วทั้งที่

6) การยอมรับต่อกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา หมายถึง การรับทราบและรู้สึกยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

และมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา ของนักเรียน ในเรื่องการไม่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเขตโซนนิ่ง ไม่ซื้อเครื่องดื่มฯ ในเวลาห้ามขายและไม่ซื้อในกรณีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์

7) การซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาบริเวณรอบสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณรอบสถานศึกษา/เขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษาของนักเรียน ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งครอบคลุมการซื้อในทุกร้านที่มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งร้านแบบมีที่นั่งดื่ม เช่น ร้านโชว์ห่วย มินิมาร์ท และร้านที่ไม่มีที่นั่งดื่ม เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร สถานบันเทิง ทั้งที่ไปซื้อแล้วผู้จำหน่ายได้และไม่ขายก็ตาม

8) ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บริเวณรอบสถานศึกษาของนักศึกษา ซึ่งได้แก่

1) ลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ย เงินเฉลี่ยต่อเดือนได้มาโรงเรียน การเข้ารับบริการสุขภาพในสถานพยาบาล การเสพสิ่งเสพติด การสูบบุหรี่ พฤติกรรมการทานอาหาร กิจกรรมทางกาย และ 2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ การรับรู้ ทศนคติ ความเชื่อมั่นต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย การยอมรับต่อกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มฯและมาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งรอบสถานศึกษา

9) นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ในประเทศไทย

10) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ หมายถึง พฤติกรรมรับประทานอาหาร การพักผ่อน การออกกำลังกาย การดื่มสุรา การสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติดอื่นๆ การเข้ารับบริการสุขภาพ บุคลิกภาพและความเครียด

11) กระบวนการและผลลัพธ์ หมายถึง วิธีการกำกับการปฏิบัติตาม มาตรการกำหนดเขตโซนนิ่งขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รอบสถานศึกษา ในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาสังคม และผลที่เกิดขึ้นในด้านการปฏิบัติตาม/ไม่ปฏิบัติตาม พรบ.ฯ เรื่องการขายเครื่องดื่มฯ ในเขตพื้นที่ “โซนนิ่ง” ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและภาคประชาสังคม หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สรรพสามิต เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากรของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ในที่นี้ให้รวมถึงผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานของทางสถาบันการศึกษาด้วย

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

1) สำนักงานคณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข คณะรัฐบาล ผู้ออกนโยบายและกฎหมายและส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายหมายได้ทบทวนกฎระเบียบต่างๆ การนำนโยบายสู่การปฏิบัติและประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

2) สำนักงานคณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมตำรวจ กรมสรรพสามิต คณะรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ได้นำผลการวิจัยไปร่วมพัฒนามาตรการ พิจารณาแนวทางช่วยเสริมพลังในการขับเคลื่อนมาตรการที่มีอยู่หรือแก้ไขปรับปรุงมาตรการเดิมให้เหมาะสมและมีประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งพัฒนารูปแบบการควบคุมปัญหาสุรารอบสถานศึกษาของประเทศไทยด้วยวิจัยในระยะต่อไป

